

2) підставою для застосування заходів правового заохочення є заслуга, яка виражається в усвідомленому сумлінному виконанні суб'єктом права його обов'язків і в досягненні соціально корисних результатів, що перевищують звичайні вимоги, які ставляться до них.

Вторинними (секундарними) ознаками правового заохочення є: 1) цілі правового заохочення, які полягають у: а) приватному спонуканні, тобто у стимулюванні подальшої правомірної поведінки заохочуваного суб'єкта права;

б) загальному спонуканні, тобто в орієнтуванні інших учасників суспільних відносин на здійснення заслуг і сумлінних учинків; 2) взаємовигідність правового заохочення і для заохочуваних суб'єктів, і для суб'єктів, які його встановлюють; 3) реалізація правових заохочень через процедуру правозастосування.

Однак, інші науковці, такі як Дей М. О., Бігун В. С., Коритько Д. Г. визначають дещо інші ознаки правового заохочення: 1) заслуга – це фактична підстава для виникнення правового заохочення, своєрідна шкала, за якою оцінюється результат правомірної поведінки суб'єкта (її нульова відмітка – звичайне досягнення суспільно корисних результатів, верхня – «понад виконання» і подвиг); 2) добровільність – закріплений захід юридичного заохочення породжує у суб'єкта добровільне бажання поступати відповідно; 3) позитивні юридичні наслідки: юридичне схвалення, властиве правовим заохоченням, означає виникнення позитивних юридичних наслідків у зв'язку з виконанням вимог, вказаних у правовій нормі; 4) позитивний стимулюючий характер; 5) взаємна корисність для суспільства та суб'єкта.

Таким чином, заохочення в кримінально виконавчому праві – це виражена в нормі права, реакція держави на правомірну поведінку засудженого.

УДК 343.888:343.237:343.341

Конончук А. О., здобувач,
Національна академія внутрішніх справ, м. Київ, Україна

ПОТЕРПІЛИЙ У СКЛАДІ ЗЛОЧИНУ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 260 КК УКРАЇНИ

Визначення у складі злочину, передбаченого ст. 260 КК України, потерпілого залежить від того, що слід розуміти під потерпілим у кримінально-правовому значенні. Крім того, слід брати до уваги кожне альтернативне суспільно небезпечне діяння, що входить до зазначеного складу.

У теорії кримінального права склалося декілька позицій щодо

розуміння цієї ознаки об'єкта складу злочину. Здебільшого вчені під потерпілими розуміють фізичних осіб, однак в певних випадках до них відносять юридичних осіб, суспільство та державу [1; 2, с. 2, с. 161; 3, с. 82-83].

Т. М.-С. Магомедов потерпілим від цього злочину пропонує розглядати суспільство в цілому (людське співтовариство), а також державу та її інститути. При реалізації незаконними воєнізованими формуваннями злочинних цілей потерпілими можуть бути фізичні або юридичні особи [4, с. 34]. Тобто вчений до потерпілих відносить усіх вищезазначених суб'єктів.

Очевидно, що найбільш логічним на сьогодні є визнання потерпілим від злочину фізичних і юридичних осіб, оскільки таке поняття узгоджується з кримінальним процесуальним визначенням потерпілого. Адже відповідно до ч. 1 ст. 55 КПК України потерпілим у кримінальному провадженні може бути фізична особа, якій кримінальним правопорушенням завдано моральної, фізичної або майнової шкоди, а також юридична особа, якій кримінальним правопорушенням завдано майнової шкоди.

Відтак, якщо виходити з того, що потерпілим може бути суспільство чи держава, то відповідно усі діяння, передбачені ч. 1-5 ст. 260 КК України мають потерпілого. Однак, якщо визнавати потерпілим лише фізичних чи юридичних осіб, то потерпілими можуть ставати зазначені суб'єкти лише в разі вчинення відносно них окремих суспільно небезпечних діянь. Так, потерпілі характерні складам злочинів, передбачених ч. 4 і 5 ст. 260 КК України. Наприклад, потерпілими від участі у складі не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань у нападі на підприємства, установи, організації чи на громадян можуть бути фізичні та юридичні особи. У разі, якщо такі напади призвели до загибелі людей чи інших тяжких наслідків потерпілими є фізичні особи. Хоча можуть бути і юридичні, якщо інші тяжкі наслідки стосуються матеріальної шкоди юридичним особам.

Література

1. Батюкова В. Е. Потерпевший в уголовном праве: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08 / В. Е. Батюкова. – М., 1995. – 23 с.
2. Дудоров О. О. Кримінальне право: навч. посібник / О. О. Дудоров, М. І. Хавронюк. – К.: Ваіте, 2014. – 944 с.
3. Музыка А. А. Предмет злочину: теоретичні основи пізнання: монографія / А. А. Музыка, Є. В. Лашук. – К.: ПАЛИВОДА А. В., 2011. – С. 82-83.
4. Магомедов Т. М.-С. Уголовно-правовые и криминологические проблемы незаконных вооруженных формирований: по материалам Республики Дагестан: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08 / Магомедов Темирлан Магомед-Саидович. – Махачкала, 2004. – 197 с.